

Treball de Final de Màster

Codi: 42960
Crèdits: 6

2024/2025

Titulació	Tipus	Curs
4313816 Biblioteca Escolar i Promoció de la Lectura	OB	0

Professor/a de contacte

Nom: Cristina Aliagas Marin

Correu electrònic: cristina.aliagas@uab.cat

Equip docent

Joan Portell Rifà

Martina Fittipaldi

Jordi Parés Parral

Cristina Correro Iglesias

Mireia Manresa Potrony

Maria Neus Real Mercadal

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

No s'estableixen prerequisits.

Objectius

El treball final de màster té com a objectiu principal aplicar en un context real els coneixements i habilitats desenvolupats durant el curs pel que fa al disseny, execució i defensa d'un projecte d'intervenció relacionat amb la biblioteca escolar i/o la promoció de la lectura. Es requerirà una diagnosi inicial a partir d'un context real, en un centre educatiu o en un entorn social de promoció lectora. Aquesta diagnosi inicial ha de portar a l'establiment d'estratègies d'actuació, així com la previsió de la seva implementació, seguiment i avaluació.

Resultats d'aprenentatge

1. CA24 (Competència) Generar propostes de millora o projectes nous que es fonamentin en la informació obtinguda en un estudi diagnòstic en l'àmbit de la biblioteca escolar i la promoció de la lectura.
2. CA25 (Competència) Programar projectes de biblioteca, plans de lectura de centre i propostes de promoció de la lectura tenint en compte l'adequació al context, l'enfocament teòric, la planificació necessària, el disseny metodològic i l'estratègia d'avaluació en el context real d'una biblioteca pública o escolar o altres espais socials o programes dedicats al foment de la lectura en general o de la literatura en concret.
3. CA26 (Competència) Desenvolupar projectes orientats per l'ètica i els drets humans (justícia social, igualtat de gènere, etc.) en el marc d'una recerca contextualitzada a una biblioteca concreta o un espai social orientat a la promoció de la lectura o literària.
4. CA27 (Competència) Presentar, tant oralment com per escrit, una recerca en l'àmbit de la biblioteca escolar i la promoció de la lectura de manera completa, clara i rigorosa a públics especialitzats, ajudant-se de suport visual, i defensant-la de manera convincent.
5. KA23 (Coneixement) Identificar necessitats en relació amb la lectura, la interpretació literària i la informació en contextos escolars i socials mitjançant un estudi diagnòstic complet basat en la recollida de dades empíriques.
6. KA24 (Coneixement) Definir la literatura prèvia, incloent-hi la teòrica i l'empírica, d'acord amb el focus o la temàtica de l'àmbit de la biblioteca escolar i/o la promoció de la lectura que sigui rellevant per a la recerca desenvolupada.
7. SA35 (Habilitat) Dissenyar recerques amb objectius específics concretats en preguntes de recerca a les quals es pugui respondre a partir d'un treball de camp que inclogui el disseny de múltiples i diversos instruments de recollida d'informació i anàlisi, en contextos reals de l'àmbit de la biblioteca i/o la promoció de la lectura, tant en entorns escolars com socials.
8. SA36 (Habilitat) Analitzar informació de natura diferent (dades escrites, orals, visuals o audiovisuals), usant l'estratègia d'anàlisi més adequada al tipus d'informació, ja sigui qualitativa o quantitativa, i que globalment permeti respondre a les preguntes de recerca plantejades a l'estudi que es du a terme.

Continguts

- Estructura i característiques d'un pla de lectura de centre i d'un pla de promoció de la lectura en context social.
- El diagnòstic de situacions de lectura en entorns escolars i/o socials.
- Instruments de diagnòstic segons objectius i contextos.
- Estratègies d'anàlisi de resultats.
- Estratègies d'actuació segons punts de millora detectats.
- L'avaluació d'estratègies de promoció de la lectura.
- Recursos materials i organitzatius per a la previsió detallada de les possibilitats d'implementació, seguiment i avaluació del pla proposat.

Els tallers formatius i les tutories s'imparteixen en llengua catalana. En el cas que hi hagi una necessitat lingüística personal, l'alumnat es pot posar en contacte amb el tutor/a o amb la coordinadora d'assignatura.

Activitats formatives i Metodologia

Títol

Hores ECTS Resultats d'aprenentatge

Tipus: Supervisades

Tutories	50	2	CA24, CA25, SA36, CA24
Tipus: Autònomes			
Recollida d'informació, diagnòstic i redacció del treball	100	4	CA24, CA26, CA27, KA23, KA24, SA35, SA36, CA24

L'activitat formativa es durà a terme a través de seminaris de formació, tutories en petit grup i de tutories personalitzades.

Cada estudiant tindrà assignat un tutor entre els professors participants al màster que l'orientarà de manera personalitzada en la realització del TFM. A l'inici del curs es facilitarà un calendari de sessions col·lectives. A les sessions col·lectives s'estableix el disseny del projecte, que consta de: (1) treball de diagnòstic a partir d'una situació real, en un centre educatiu o en un entorn social, amb una bona detecció de les dades pertinents, (2) establiment d'estratègies d'actuació adequades als objectius, (3) previsió detallada de les possibilitats d'implementació, seguiment i avaluació i (4) redacció i presentació final. Els seminaris de formació ofereixen les bases per a portar a terme una investigació empírica (recollir informació i analitzar-la) i comunicar-la per escrit respectant les convencions d'estructura i estil de l'escriptura acadèmica.

A partir de les orientacions inicials, i amb l'assessorament del / la tutor / a del treball, es desenvolupa el projecte que ha de realitzar cada estudiant. En aquest procés de tutorització es va modificant el disseny original i s'estableixen els ritmes i fases del treball que s'ha de realitzar periòdicament fins a la seva finalització. Els estudiants s'hauran de dirigir al seu tutor per acordar les reunions particulars que realitzaran al llarg del curs. És sempre recomanable que els estudiants enviïn als seus tutors documents escrits prèviament a les reunions.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Defensa pública del TFM davant d'un tribunal	25%	0	0	CA27
Informe de seguiment del TFM	10%	0	0	CA26
Memòria escrita del treball final de màster	65%	0	0	CA24, CA25, KA23, KA24, SA35, SA36

L'avaluació del treball final de màster és continuada. Està basada en tres documents/exercicis: (1) informe de seguiment del procés d'elaboració del treball, a partir de la informació que recull el tutor sobre la participació de l'alumnat a les tutories i activitats formatives/col·lectives, (2) memòria escrita final i (3) defensa pública davant d'un tribunal.

Els projectes poden ser de diferents tipus i dissenyats per a diferents contextos escolars o de promoció de la lectura en contextos socials, però el seu contingut ha de contemplar els següents apartats:

1) Introducció i justificació (inclou una presentació general del treball i la justificació de la proposta).

2) Marc conceptual

3) Disseny general del projecte: objectius de la diagnosi, tècniques, procediments i instruments utilitzats per a la diagnosi. Procediments d'anàlisi.

4) Anàlisi descriptiva, interpretativa i explicativa de la informació recollida per a la diagnosi.

5) Conclusions de la diagnosi.

6) Propostes d'intervenció en relació amb l'anàlisi prèvia.

7) Conclusions segons àmbit de promoció lectora, marc conceptual, adequació al context i estratègies d'intervenció.

8) Referències (totes les citades en el text, preferentment, seguint el criteri de citació de l'American Psychological Association, APA).

9) Annexos.

Entrega i avaluació de treballs

Hi ha dos convocatòries per a la defensa del Treball de Fin de Màster: Juliol o Setembre. Es publicarà un termini intern per a que l'estudiant pugui triar la convocatòria. Una vegada presa la decisió de la convocatòria, és administrativament irreversible. L'informe escrit final del Treball de Fin de Màster haurà de lliurar-se al Campus Virtual una setmana abans de la defensa (es publicarà un termini específic).

El professor retroalimentarà les activitats en un termini no major a 20 dies hàbils del calendari acadèmic.

Els estudiants que no entreguen les activitats d'avaluació o el percentatge de lliurament no superen el 20% figuraran en l'acció com NO avaluats. Considerant l'avaluació longitudinal d'aquest exercici, només es disposa d'un intent per aprovar l'informe final escrit del Treball de Fin de Màster i el Viva.

Avaluació única

Aquesta assignatura no preveu el sistema d'avaluació única.

Bibliografia

Aliagas, C. (2011). *El desinterès lector adolescent. Estudi de cas de les pràctiques i identitats lletrades d'una colla d'amics des de la perspectiva dels Nous Estudis de Literacitat*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra [tesis doctoral en línia]

Alvermann, D. (ed.) (2002). *Adolescents and literacies in a digital world*. New York: Peter Lang.

Arias, J. & Ayuso-García, M. (2008). Evaluación de las colecciones de una biblioteca pública. Análisis comparado con otras bibliotecas colombianas y extranjeras. *Investigación Bibliotecológica* 22 (45), 125-152.

Baró, M.; Aliagas, C.; Gorchs, G. (2013). *Com crear un ambient lector a l'escola?* Barcelona: Fundació Bofill. [en línia]

Baró et al. (2012). Promoción de la lectura en las bibliotecas públicas de Cataluña: evaluación y resultados. *Profesional de la Información* 21 (3), 277-282.

Baró, M.; Mañà, T. (2009). Estudi sobre les accions de foment de la lectura a les biblioteques públiques de Catalunya. [en línia]

Bates, P. (2009). The role of secondary school libraries in the promotion of reading. *New review on children's literature and librarianship*, 6(1).

- Baye, A.; Lafontaine, D.; Vanhulle, S. (2003). Lire ou ne pas lire: état de la question. *Les Cahiers du CLPCF (Centre de Lecture Publique de la Communauté Française)* 4, 3-64. [en línea]
- Bonilla, E.; Goldin, D. y Salaberria, R. (coords.) (2008). *Bibliotecas y escuelas. Retos y posibilidades en la sociedad del conocimiento*. México DF: Océano.
- Braun, L. et al. (2014). The future of library services for and with teens: A call to action. YALSA. [en línea]
- CCLIJ (Consell Català del Llibre Infantil i Juvenil). (2005, 2010). *Hàbits de lectura dels infants i joves de Catalunya*. Informe no publicado. [Resumen en línea]
- CIDE. (2003). *Los hábitos lectores de los adolescentes españoles*. Madrid: CIDE (Ministerio de Educación, Cultura y Deporte).
- Centelles, J. (2005). *La biblioteca, el cor de l'escola*. Barcelona: Rosa Sensat.
- Clark, C.; Foster, A. (2005). *Children's and young people's reading habits and preferences: the who, what, why, where and when*. National Literacy Trust. [informe en línea]
- Clark, C.; Rumbold, K. (2006). *Reading for pleasure: A research overview*. National Literacy Trust. [informe en línea]
- Clark, C.; Hawkins, M. (2009) *Public Libraries and Literacy*. National Literacy Trust. [informe en línea]
- Clark, C. (2010). *Linking School Libraries and Literacy*. National Literacy Trust. [informe en línea]
- Clark, C. (2012). *Children's Reading Today*. National Literacy Trust. [informe en línea]
- Clark, C.; Teravainen, A. (2017). *Book ownership and reading Outcomes*. National Literacy Trust. [informe en línea]
- Colomer, T. (2004). ¿Quién promociona la lectura? *CLIJ (Cuadernos de Literatura Infantil y Juvenil)* 168, 7-18.
- Comalat, M.; Baró, M. (2020). *Aibstudi* 60 (2), 361-383 [En línia]
- Correro, C.; Portell, J. (2023). *Lectures que fan lectors. L'educació literària d'infants i joves*. Eumo.
- Cortés Villalba, C.; Gil Leiva, I. (2011). Evaluación de la biblioteca pública de Valencia mediante la técnica encadenada de "grupos de discusión" y "encuesta". *Revista General de Información y Documentación* 21, 335-362.
- CERLALC (2007). *Por las Bibliotecas Escolares de Iberoamérica*. Bogotá: CERLALC. [en línea]
- D. A. (2013). *La lectura en un centre educatiu: Saber llegir, llegir per aprendre, gust per llegir*. Barcelona: Departament d'Ensenyament. Generalitat de Catalunya. [en línea]
- Durban, G. (2010). *La biblioteca escolar avui: un recurs estratègic per al centre*. Graó.
- García Gómez, F. (2013). Innovación en la biblioteca pública española: dónde estamos y hacia dónde vamos. *Revista General de Información y Documentación* 23 (1), 133-150.
- Gómez Soto, I. (2002). "Los hábitos lectores". En Millán, J. A. (coord.) *La lectura en España: informe 2002*. Madrid: Federación de Gremios de Editores de España.
- Gremi d'editors de Catalunya. *Hàbits de Lectura i Compra de Llibres a Catalunya*. [estudios periódicos quinquenales en línea]
- Gremio de Editores de España. *Estudis sobre el sector del llibre y lectura*. [estudios anuales en línea]

Grupo Lazarillo. (2004). *Lecturas y lectores en la E.S.O. Una investigación educativa*. Santander: Consejería de Educación (Gobierno de Cantabria).

Hall, C.; Coles, M. (1999). *Children's reading choices*. London: Routledge.

Jaramillo, O. & Quiroz Posada, R. (2013). La educación social dinamizadora de prácticas ciudadanas en la biblioteca pública. *Educ. & Sociedade* 34 (122), 139-154

Jover, G. (2007). *Un món per llegir: Educació, adolescents i literatura*. Barcelona: Rosa Sensat.

Kvale, Steinar (2008). *Las entrevistas en investigación cualitativa*. Ediciones Morata.

Lessa, B & Ferreira Gómez, H. (2017). A biblioteca pública como um empório de ideias: evidências do seu lugarna sociedade contemporânea. *Inf. & Sociedade* 27 (1), 35-46.

Lluch, G. y Zayas, F. (2015). *Leer en el centro escolar. El plan de lectura*. Barcelona: Octaedro.

Lluch, G. & Sánchez García, S. (2017). La promoción de la lectura: Un análisis crítico de los artículos de investigación. *Revista Española de Documentación Científica* 40 (4).

Lomas, C; Mata, J. (2007). La construcción del hábito de leer. *Textos de Didáctica de la Lengua y la Literatura* 44, 9-18.

Manresa, M. (2013). *L'univers lector adolescent: Dels hàbits de lectura a la intervenció educativa*. Barcelona: Rosa Sensat.

Manresa, M.; Margallo, A.M. (2016). Prácticas de lectura en red: exploración de blogs literarios adolescentes. *Catalejos. Revista sobre lectura, formación de lectores y literatura para niños* 2 (3), 51-69. [en línea]

Manresa, M.; Real, N. (eds.) (2015). *Digital Literature for Children: Textos, Readers and Educational Practices*. Bruxelles: Peter Lang.

Marchesi, Á.; Miret, I. (dir) (2005). *Las bibliotecas escolares en España*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez/ IDEA. [en línea].

Margallo, A. M. (2008). "Entre llegir com a nois i noies i llegir com a adults: el paper dels best-sellers". A Colomer, T. (coord). *Lectures adolescents* (pp. 219-236). Barcelona: Graó.

Margallo, A.M. (2012). *Claves para formar lectores adolescentes con talento*. Ministerio de Educación Cultura y Deporte. Leer.es. [en línea].

Marzal, M. & Parra Valero, P. (2009). La cooperación de la biblioteca escolar y la pública: alfabetización en información, "biblioteca integrada" y el mundo virtual. *Revista General de Información y Documentación* 19, 212-241.

Miret, I.; Baró, M.; Mañá, T.; Velloso, I. y Montero, I. (2010). *Bibliotecas escolares «entre comillas»*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez. [en línea]

Miret, I.; Baró, M.; Mañá, T. y Velloso, I. (2011). *Bibliotecas escolares ¿entre interrogantes?* Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez. [en línea]

Munita, F. (2016). Prácticas didácticas, creencias y hábitos lectores del profesor en una escuela exitosa en la promoción lectora. *Ocnos* 15 (2), 77-97.

Observatorio de lectura (Ministerio de Educación, Cultura y Deporte):
<http://www.mecd.gob.es/cultura/areas/libro/mc/observatoriolect/estudios-e-informes.html>

Observatori de Biblioteques, Llibres i Lectura (UB): anuari 2016:
<http://www.raco.cat/index.php/AnuariObservatori>

- Petit, M. (1999). *Nuevos acercamientos a los jóvenes y la lectura*. Mèxic: Fondo de Cultura Económica.
- Petit, M. (2009). *El arte de la lectura en tiempos de crisis*. México DF, Océano Travesía.
- Portell, Joan (2017). *Llegim? Com fer lectors entusiastes*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Portell, Joan; Ruiz, Gisela (2019). *Adolescents i lectura: el binomi fantàstic*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Poveda, David; Aliagas, Cristina (2024). *Artefacts for collaborative research with youth*. UAM Ediciones. <https://libros.uam.es/uam/catalog/book/1299>
- Ramírez Leyva, E. (2016). De la promoción de la lectura por placer a la formación integral de lectores. *Investigación Bibliotecológica* 30 (69), 93-116.
- Reyes, L. (2015). Lectura, educació literària i pla de lectura i escriptura en infantil i primària. *Articles de didàctica de la llengua i la literatura*, 65 47-56. [Versión en español en *Textos de didáctica de la lengua i la literatura* 68, 47-56]
- Reyes, L. (2011). Fer lectors en un context advers. *Articles de didàctica de la llengua i la literatura*, 53, 58-67.
- Reyes, L. (2013). Lecturas escolares: el préstamo semanal de libros: una oportunidad para la formación literaria y la implicación de la familia. *Cuadernos de Literatura Infantil Juvenil (CLIJ)* 255, 48-54.
- Robledo, B. H. (2010). *El arte de la mediación. Espacios y estrategias para la promoción de la lectura*. Bogotá, Norma.
- Sapiro, G. (2016). *La sociología de la literatura*. FCE.
- Serna, M., Rodríguez, A., y Etxaniz, X. (2017). Biblioteca escolar y hábitos lectores en los escolares de Educación Primaria. *Ocnos*, 16 (1), 18-49.
- Soares Neves, J; Joao Lima, M. & Borges, V. (2008). *Práticas de promoção da leitura nos países da OCDE*. Lisboa: Gepe [en línea]
- Van Vliet, M. (2012). Promoción de la lectura en el marco educativo. *Ocnos* 8, 67-74.
- Vanobbergen, B.; Daems, M.; van Tilburg, Sarah (2009). Bookbabies, their parents and the library: an evaluation of a Flemish reading programme in families with young children. *Educational review*, 61.

Programari

Cap en concret

Llista d'idiomes

La informació sobre els idiomes d'impartició de la docència es pot consultar a la part de CONTINGUTS de la guia.